

Suomen malli 2

LAATUSUOSITUKSET TYÖLLISTYMISEN JA OSALLISUUDEN TUEN PALVELUIHIN

(entinen työ- ja päivätoiminta)

Kehitysvammaisille ihmisille tarjottavan palvelun lähtökohtana tulee olla, että

- he voivat tehdä henkilökohtaisten tavoitteidensa mukaisia valintoja ja suunnitelmia**
- heillä on vaikutusvaltaa omaa elämäänsä koskeviin päätöksiin**
- he saavuttavat henkilökohtaisia tavoitteitaan**
- he ovat aktiivisia, itsenäisiä jäseniä lähiyhteisössään ja yhteiskunnassa.**

Kuvataan palvelut pääpiirteissään

Henkilökunnan ammattitaito ohjauksessa on osoitettava laatuksiteereissä!!!

Kehitysvammaisten henkilöiden tulee saada yksilöllistä tukea:

- 1.valintojen ja suunnitelmien tekemiseen
- 2.muutokseen ja siirtymävaiheisiin
- 3.lähiyhteisöihin liittymiseen
- 4.opintoihin pääsemiseksi
- 5.mahdollisimman suuren itsenäisyyden saavuttamiseksi
- 6.henkilökohtaiseen ja sosiaaliseen kehittymiseen
- 7.terveyteen ja hyvinvointiin
- 8.ammattilliseen koulutukseen ”silloittavaan” toimintaan pääsemiseksi
- 9.ammattillisiin opintoihin ja työhön pääsemiseksi
- 10.itseilmaisuuun ja luovuuteen
- 11.merkityksellisiin sosiaalisiin rooleihin
- 12.palvelujen sisältöihin ja toimintatapoihin vaikuttamiseksi.

1. Tuki valintojen ja suunnitelmien tekemiseen

Tavoiteltava lopputulos→mahdollistetaan kehitysvammaisten ihmisten omaa tulevaisuuttaan koskevien tietoisien valintojen tekeminen ja tuetaan heitä tavoitteiden saavuttamiseksi.

Mitä tämä tarkoittaa palvelun tuottamisen kannalta?

– Avustukseen ihmisiä yksilökeskeisellä tavalla tekemään omia valintoja ja suunnitelmia palvelutuottajan tulee:

- Mahdollistaa toimiva yksilökeskeisen suunnittelun prosessi
- Mahdollistaa tiedon saanti ja hyödyntäminen siten, että henkilö saa tietoa eri palveluista, niiden sisällöistä ja tavoitteista hänelle itselleen ymmärrettävällä tavalla (selkokielellä, kuvakommunikaatiolla, tulkkipalveluna jne).
- Mahdollistaa kokemuksiin perustuvien valintojen tekeminen siten, että henkilö saa tukea valintojensa seurausten ja mahdollisten riskien ymmärtämiseen ja vastuun ottamiseen asioistani.
- Edistää ja kehittää yksilökeskeisyyteen perustuvaa organisaatiokulttuuria
- Kouluttaa henkilökuntaa tukemaan ihmisiä yksilökeskeisellä tavalla valintojen tekemisessä ja suunnittelussa
- Tukea vammaisia henkilöitä ja heidän läheisiään yksilökeskeisessä suunnittelussa ja tukea heitä kehittämään siinä tarvittavia taitoja. Henkilöllä on oikeus käyttää apunaan päätöksenteossa läheisiään, puolueetonta tukihenkilöä tai edustajaa.

Yksilöllisen suunnittelun periaatteiden mukaisesti kaikkia palveluja ja tukitoimia tulee suunnitella, seurata ja arvioida yksilöllisesti, jotta ihmisiä voidaan tukea tavoitteidensa saavuttamisessa.

Kun palveluun tulee uusi asiakas, ensimmäisen vuoden aikana keskitytään vahvistamaan hänen taitojaan tehdä omaa elämäänsä koskevia valintoja ja suunnitelmia.

- Seuraavan vuoden kuluessa henkilön kanssa laaditaan hänen yksilöllinen tukisuunnitelmansa ja yksilökeskeinen elämänsuunnitelmansa.

2. TUKI MUUTOKSIIN JA SIIRTYMÄVAIHEISIIN

Tavoiteltava lopputulos:

- Siirtymät tuki- ja palvelumuodosta toiseen – niin yleis- kuin erityispalveluissa sekä niiden välillä – ovat palvelun käyttäjille saumattomia.
- Palvelun käyttäjillä on mahdollisuus kokeilla etukäteen muutoksiin ja siirtymävaiheisiin liittyviä asioita.

Erilaiset muutokset ja siirtymävaiheet ovat olennainen osa jokaisen aikuisen ihmisen elämää. Henkilölle tulee laatia suunnitelma muutoksiin ja siirtymävaiheisiin liittyvistä, hänen kannaltaan ja näkökulmastaan tärkeistä asioista. Tuki räätälöidään tämän suunnitelman pohjalta. Tuen suunnittelussa ja räätälöinnissä otetaan huomioon myös muutoksiin ja siirtymävaiheisiin liittyvät ihmissuhteet. Suunnitelman tulee sisältää toimenpiteet havaittujen esteiden ja haasteiden ratkaisemiseksi.

Hyvää laatua on se, että kehitysvammaisen ihmisen elämään osallistuvat eri palveluntuottajat yhteistyössä, huolehtien tiedonkulun. (Asianosaisen kanssa itse sovittu). Muutoksia ja siirtymiä koskevat suunnitelmat ovat samansuuntaisia kuin palvelujen käyttäjien muut yksilölliset tukisuunnitelmat. Yhteistyö ja palaute palvelunkäyttäjän muiden toimintaympäristöjen (läheiset, asuminen...) kanssa tuen mahdollistamiseksi / tuen yhdenmukaistamiseksi/ tavoitteiden saavuttamiseksi.

- Siirtymätilanteiden suunnitelman pitää sisältää kokeilujaksoja, joilla mahdollistetaan kokeilla uutta asiaa, tilannetta tai ympäristöä, jotta kehitysvammaisen henkilö saa tietoa ja kokemuksia mielipiteen muodostamisen pohjaksi. Vasta sen jälkeen henkilön voidaan olettaa tekevän päätöksen muutoksesta.
- Onnistumisista ja saavutuksista annetaan virallista tai epävirallista tunnustusta. Palveluiden mahdollistamat siirtymät ja eteneminen tulee tunnustaa yleisellä tai erityisellä tunnustuksella.

3. Tuki lähiyhteisöihin liittymiseen

Ihmiset käyttävät lähiyhteisöjensä yleisiä palveluita, luovat ja ylläpitävät sosiaalisia suhteita lähiyhteisöjen jäsenten kanssa ja osallistuvat lähiyhteisöjen jokapäiväiseen toimintaan. Lähiyhteisö kehitysvammaisen henkilön elämässä koostuu hänelle merkityksellisistä toimintaympäristöistä.

Työllistymisen ja osallisuuden tuen toimintapaikoista koostuu kehitysvammaiselle henkilölle yksi lähiyhteisö.

Kohtuullisten mukautusten rooli on huomioitava lähiyhteisöön liittymisen tukemiseen. (yhdenvertaisuuslaki)

Toimintaa toteutetaan niin, että kaikkien on mahdollista yhdenvertaisesti osallistua siihen. (esteettömyys – saavutettavuus)

- mahdollistaa kokemuksellisen tutustumisen lähiyhteisöjen toimintaan sekä itsenäisen liikkumisen ja matkustamisen harjoittelun.

- auttaa löytämään keinoja toiveiden mukaisen osallistumisen mahdollistamiseksi, jotta luottamus lähiyhteisöjen tarjoaminen palveluiden käyttämiseen kasvaa.

- tukee lähiyhteisöihin ja paikallisiin ihmisiin tutustumisessa,

- *tukee kehitysvammaisia henkilöitä antamaan oman panoksensa lähiyhteisöihin, kansalaistoimintaan ja yhteiskuntaan,

- tukee yksilöllistä valmistautumista lähiyhteisöihin liittymiseksi,

- vahvistaa läheisten valmiuksia, jotta he voivat tukea kehitysvammaista ihmistä sosiaalisissa taidoissa. Esimerkiksi: toteuttamaan eri rooleja eri yhteisöjen jäsenenä, kohtaamaan ja käsittelemään haasteita sekä ottamaan että hallitsemaan positiivisia riskejä.

- *Palveluntuottajat arvioivat ja kehittävät henkilöstönsä työnkuvia ja toimintakäytäntöjä siten, että ne mahdollistavat ja tukevat palvelunkäyttäjien liittymisen lähiyhteisöihin ja osallisuutta niissä. Jos kaupunginosan tapahtuma alkaa klo 14 ja henkilöstön työaika loppuu klo 14, niin ei voi osallistua tapahtumaan.

Palvelujen ja tukitoimien tulee sisältää esimerkiksi:

- lähiyhteisön tarjoamia mahdollisuuksia ja palveluja koskevaa tietoa,
- itsenäisen liikkumisen ja matkustamisen kokeilua ja harjoittelua,
- itseluottamuksen vahvistamista,
- omien asioiden ajamista/omiin asioihin vaikuttamista,

4. Tuki opintoihin pääsemiseksi

•Tavoiteltava lopputulos:

- **Ihmiset pääsevät tarpeitaan ja kykyjään vastaaviin opintoihin.**